

Archeologisch onderzoek Oostrand Zuidhorn

Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 282

Archeologisch onderzoek Oostrand Zuidhorn

Inventariserend Veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 282

Definitief

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
Plegt-Vos Infra en Milieu

Grontmij Nederland bv
Assen, 3 juni 2008

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Oostrand Zuidhorn

Subtitel : Inventariserend Veldonderzoek
GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 282

Projectnummer : DR 207180

Referentienummer : DR 207180

Revisie : 1

Datum : 3 juni 2008

Auteur(s) : mevr. drs. L. Soetens en mevr. drs. M. Osinga

E-mail adres : laura.soetens@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. drs. J. van de Roest

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. ing. J. Knol

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
E noord@grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 3 maart 2006
concept : 23 oktober 2006
definitief

Opdrachtgever : Plegt-Vos Infra en Milieu

Uitvoerder : Grontmij Nederland bv
Mevr. drs. L. Soetens

Bevoegd gezag : Provincie Groningen

Contactpersoon : Dhr. dr. H. A. Groenendijk

Locatie : gemeente : Zuidhorn
plaats : Zuidhorn
toponiem : Oostrand

RD-coördinaten : N x: 223157 y: 585585
O x: 223416 y: 585399
Z x: 223404 y: 584992
W x: 223104 y: 585573

kaartblad : 7C Hoogkerk
afm. Onderzoeksgebied : Circa 4 ha

AMK : monumentnr. : -

Archis II : CIS-code : 19044, 19045, 19046

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Aanleiding en doel	5
2	Samenvatting bureauonderzoek	6
2.1	Historische en huidige situatie	6
2.2	Geologie	6
2.3	Bodem	6
2.4	Bekende archeologische waarden	7
2.5	Archeologische verwachting	7
3	Veldonderzoek	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Bodem	8
3.3	Archeologie	8
4	Evaluatie.....	9
4.1	Samenvatting.....	9
4.2	Conclusie en aanbeveling.....	9

Bijlage 1: Locatie plangebied

Bijlage 2: ABK

Bijlage 3: Locatie boringen

Bijlage 4: Boorprofielen

Bijlage 5: Literatuur

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Plegt-Vos heeft Grontmij Nederland bv opdracht verleend voor het uitvoeren van een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek (IVO) ten behoeve van het plangebied Oostrand te Zuidhorn.

Het plangebied Oostrand Zuidhorn is in totaal circa 180 hectare groot. Ten noorden van het plangebied bevindt zich het Van Starckenborgh kanaal en ten westen de bebouwde kom van Zuidhorn. Langs de bebouwde kom ligt de N355, deze buigt en vormt zo zowel de west- als de zuidgrens van het plangebied. Het terrein was ten tijde van het onderzoek in gebruik als grasland.

Voor dit IVO zijn in overleg met de provinciaal archeoloog dhr. dr. H. Groenendijk drie deelgebieden aangewezen. De exacte locatie van de drie deelgebieden wordt weergegeven in bijlage 1. De deelgebieden A, B en C hebben respectievelijk een oppervlakte van 5600 m², 13.500 m² en 19.000 m². De locatie van de deelgebieden is weergegeven in bijlage 1.

1.2 Aanleiding en doel

De opdrachtgever is voornemens om in het desbetreffende plangebied een nieuwe woonwijk te realiseren. Bij het bouwrijpmaken en bouwen wordt de bodem verstoord. Bodemverstoringen hebben tot gevolg dat eventuele archeologische resten worden vernietigd.

Uit het reeds uitgevoerde archeologische bureauonderzoek is gebleken dat aan het plangebied een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde kan worden toegekend (Van Beek 2003). Op basis van bureauonderzoek is in overleg met de provinciaal archeoloog van Groningen een Programma van Eisen (PvE) opgesteld voor het Inventariserend Veldonderzoek (Soetens 2006).

In het PvE wordt gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten het grootst is op de uitlopers van de zandkop, die in het prehistorische landschap dichtbij het nabijgelegen beekdal lagen. Op basis van een zanddieptekaart (Van Beek 2003) zijn drie gebieden aangegeven als kansrijk voor prehistorische bewoning. In deze gebieden dient een IVO te worden uitgevoerd.

In het PvE zijn de volgende onderzoeksvragen gesteld:

- Zijn er in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig?
- Wat is de locatie van de vindplaatsen? (horizontaal in RD-coördinaten en verticaal t.o.v. NAP)
- Wat is de aard, omvang, datering en kwaliteit van de vindplaatsen?
- Hoe ziet het bodemprofiel in het plangebied eruit? (bodemverstoring, gaafheid en aanwezigheid archeologische laag)

In deze rapportage wordt een samenvatting gegeven van het reeds uitgevoerde onderzoek en zijn de resultaten van het karterend booronderzoek uitgewerkt.

3 Veldonderzoek

3.1 Algemeen

Het veldonderzoek voor de deelgebieden B en C is uitgevoerd op 18 september 2006 door een archeoloog en een veldbodemkundige. Het veldwerk voor deelgebied A kon nog niet worden uitgevoerd. Het werk is uitgevoerd conform het PvE en dient ter toetsing van de opgebouwde archeologische verwachting. Er zijn 30 boringen uitgevoerd met een maximale diepte van 2,5 m beneden maaiveld. De eigenaar/gebruiker van het perceel met deelgebied A gaf vooralsnog geen betredingstoestemming. De boringen zijn uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Indien een archeologische laag of bodemvorming in de zandondergrond werd aangetroffen, is een tweede boring (tandemboring) direct naast de eerste verricht, doel hiervan is om extra materiaal op te boren om te zeven. De boringen zijn bodemkundig en archeologisch beschreven. De opgeboorde grond is geïnspecteerd op archeologische indicatoren en de zandlagen zijn gezeefd op een 4-mm zeef. De locaties van de boringen staan in bijlage 3, de boorprofielen in bijlage 4.

3.2 Bodem

De boringen zijn uitgevoerd tot in de keileem. In de top van de zand- of keileemondergrond, meteen onder de kleilaag werden archeologische resten verwacht. De top van de zand- of keileemondergrond werd verwacht op een diepte van circa 1,65 m beneden maaiveld in deelgebied B en op een diepte van circa 1,3 m beneden maaiveld in deelgebied C. In deelgebied B zijn boringen 6 tot en met 18 uitgevoerd, in deelgebied C boringen 19 tot en met 37. Boring 15 in deelgebied is niet uitgevoerd vanwege de aanwezigheid van betonverharding.

De bodem in het plangebied bestaat uit lichte klei. In enkele boringen gaat de lichte klei over in matig zware klei. In deelgebied B is keileem of keizand aangetroffen op een diepte van 1,25 m in boring 14 tot een diepte van 2,45 m in boring 18. In deelgebied C is deze laag op een minimale diepte van 1,0 m tot maximaal 1,85 m aangetroffen. In de keileem of keizand is geen bodemvorming waargenomen. In geen van de boringen is dekzand op keileem aangetroffen. De klei direct boven de keileem of het keizand is humeus of venig en donkergrijs tot zwart van kleur. In de keileem en de keizandlaag is veel natuurlijk vuursteen en zijn veel kiezels aangetroffen.

De bodem in het plangebied is, met uitzondering van de bouwvoor, niet verstoord door graafwerkzaamheden of andere grondroerende activiteiten.

3.3 Archeologie

Er zijn tijdens het veldonderzoek geen archeologische resten aangetroffen.

4 Evaluatie

4.1 Samenvatting

Op basis van het bureauonderzoek kan aan het plangebied een hoge archeologische waarde worden toegekend op plaatsen waar kopjes of ruggen in de dekzand- en keileemondergrond zijn aangetoond onder een kleidek. De archeologische resten kunnen worden verwacht uit de periode vanaf het Paleolithicum tot en met het Neolithicum.

Tijdens het veldonderzoek zijn twee aangewezen kopjes (deelgebieden B en C) onderzocht door middel van een karterend booronderzoek. Daarbij is gebleken dat in het plangebied boven de keileemondergrond geen dekzand is afgezet. Er is in de keileem of keizandlaag geen bodemvorming waargenomen. Bovendien zijn tijdens het veldonderzoek geen archeologische indicatoren aangetroffen. Deelgebied A kon tijdens dit onderzoek niet worden onderzocht.

De in het PvE gestelde onderzoeksvragen kunnen voor deelgebieden B en C als volgt worden beantwoord:

- Er zijn in deelgebieden B en C geen vindplaatsen aangetroffen.
- Met beantwoording van bovenstaande vraag vervallen de volgende twee onderzoeksvragen.
- De bodem in het plangebied bestaat uit klei- en zavellagen op keileem of keizand. De bodem is niet verstoord. Er is geen archeologische laag aangetroffen.

De archeologische verwachting zoals geformuleerd in het bureauonderzoek kan dus niet worden bevestigd.

4.2 Conclusie en aanbeveling

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat in de onderzochte delen van het plangebied in tacte archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Hiermee zijn de onderzochte deelgebieden, B en C, vrij van beperkingen ten aanzien van graafwerkzaamheden. Deelgebied A dient te zijner tijd apart te worden onderzocht.

Hoewel er geen beperkingen zijn tijdens graafwerkzaamheden, wordt erop gewezen dat het onderzoek is gebaseerd op een steekproef (overeenkomstig de richtlijnen). Wanneer bij de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag, de provincie Groningen.

Het uiteindelijke selectiebesluit wordt genomen door het bevoegd gezag. Er wordt geadviseerd met betrekking tot de resultaten van het onderzoek en deze aanbeveling contact op te nemen met het bevoegd gezag.

Bijlage 1

Locatie plangebied

Archeologisch Onderzoek Oostrand te Zuidhorn

Locatie plangebied

Opdrachtgever: Plegt-Vos Infra en Milieu

Schaal: 1:10.000

Bron:

projectnummer: DR 207180

versie 1

datum:24-10-06

getekend
LS

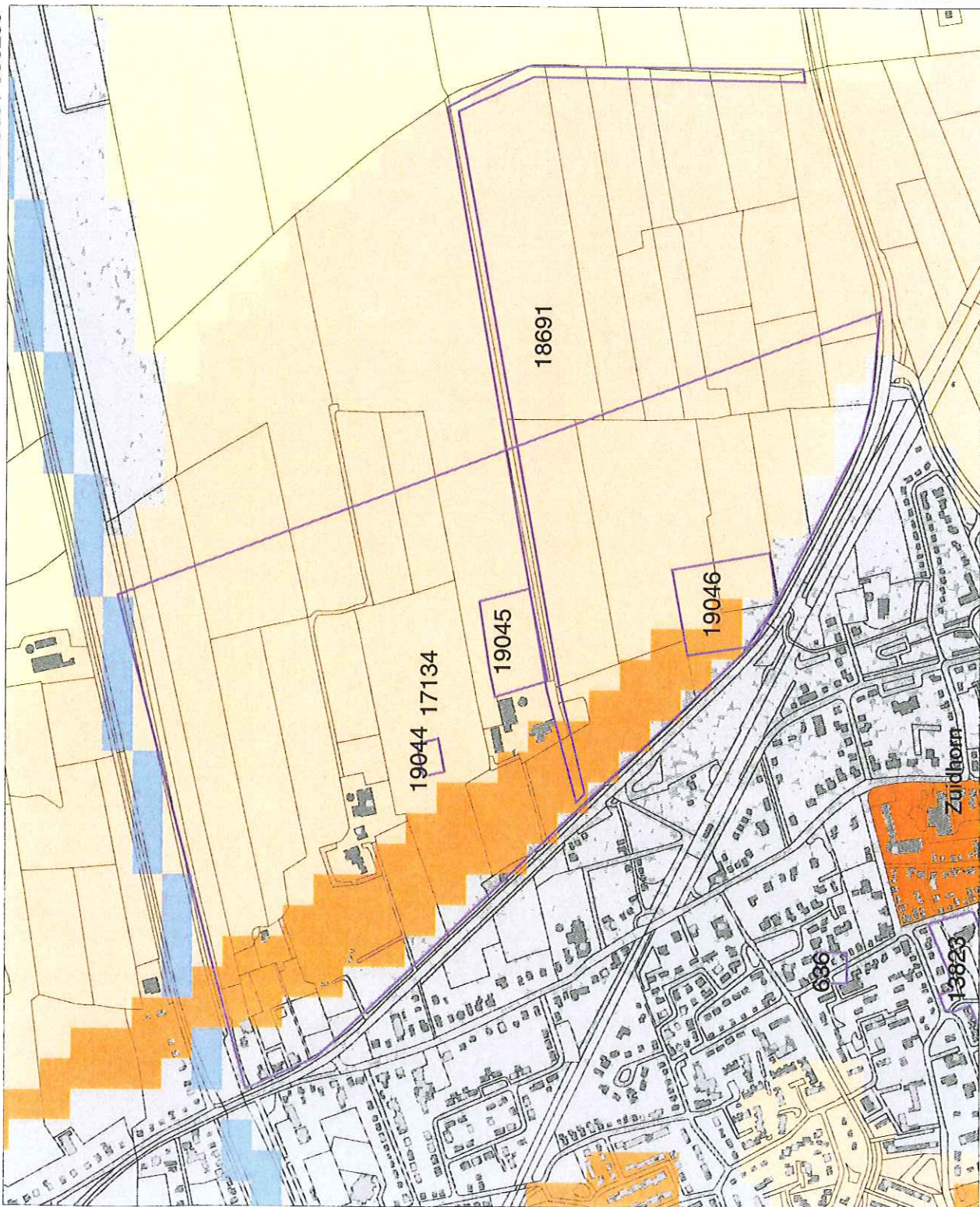
gecontroleerd
JvdR

0 125 250 500 750 1.000
Meter

Bijlage 2

ABK

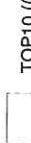

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

HUIZEN

TOP10 ((c)TDN)

WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoe trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoe trefkans (water)

hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

PLAATSNAMEN

PROVINCIES

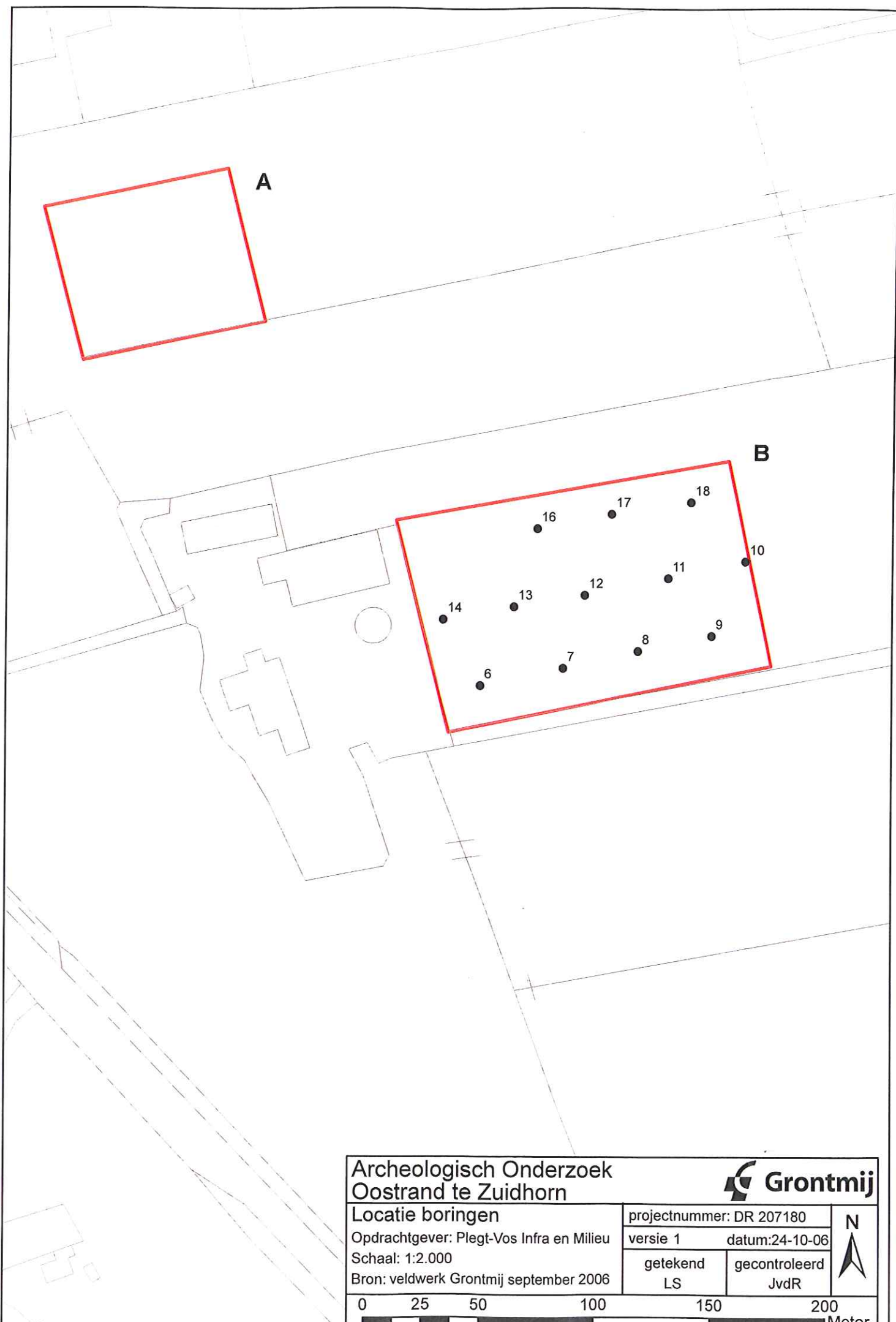
0 100 m

ROB
ArchisII

Bijlage 3

Locatie boringen

**Archeologisch Onderzoek
Oostrand te Zuidhorn**

Locatie boringen

Opdrachtgever: Plegt-Vos Infra en Milieu

Schaal: 1:2.000

Bron: veldwerk Grontmij september 2006

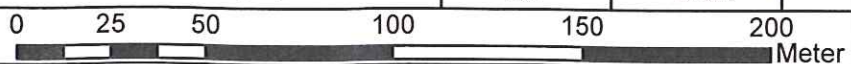
projectnummer: DR 207180

versie 1

datum: 24-10-06

getekend
LS

gecontroleerd
JvdR

**Archeologisch Onderzoek
Oostrand te Zuidhorn**

Locatie boringen

Opdrachtgever: Plegt-Vos Infra en Milieu

Schaal: 1:2.000

Bron: veldwerk Grontmij september 2006

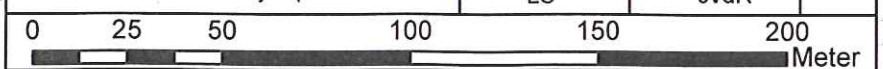
projectnummer: DR 207180

versie 1

datum: 24-10-06

getekend
LS

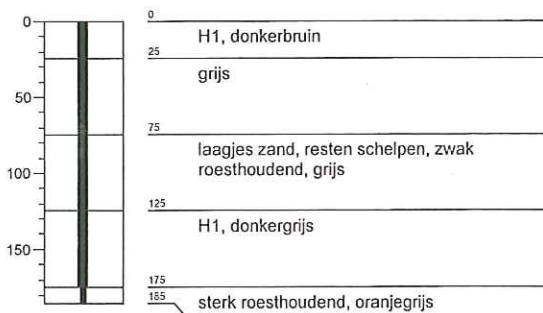
gecontroleerd
JvdR

Bijlage 4

Boorprofielen

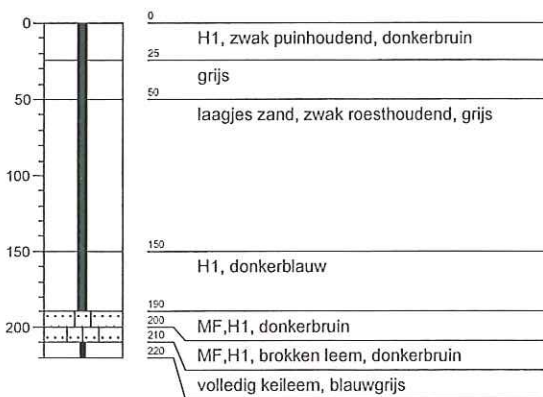
Boring 6

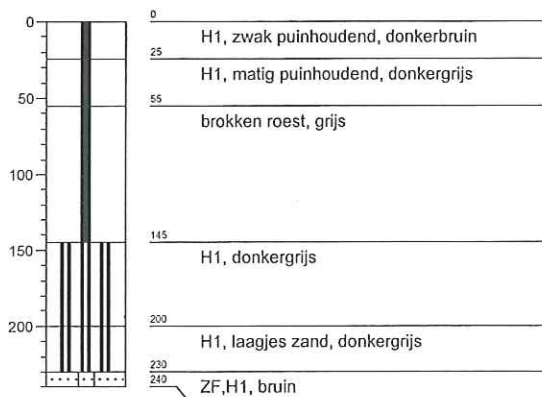
Boring 7

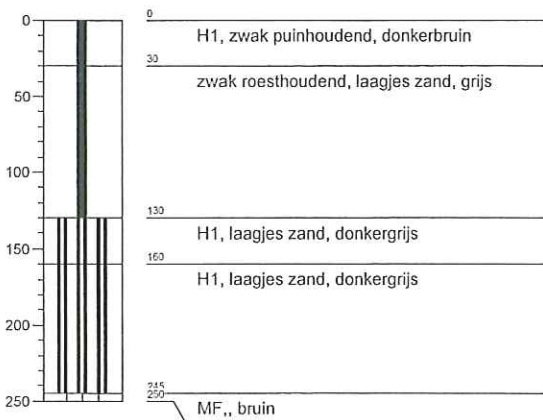
Boring 8

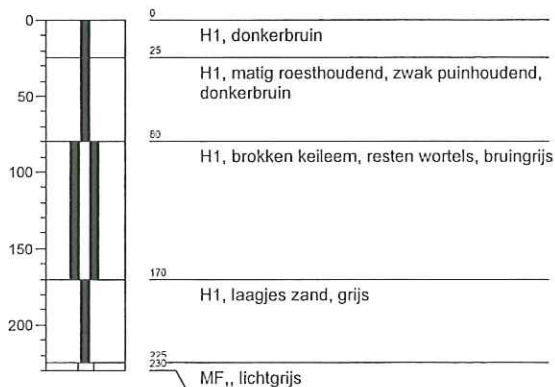
Boring 9

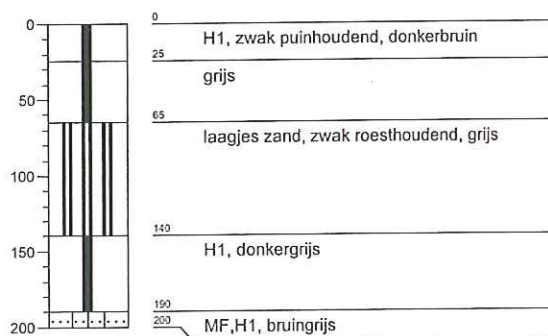
Boring 10

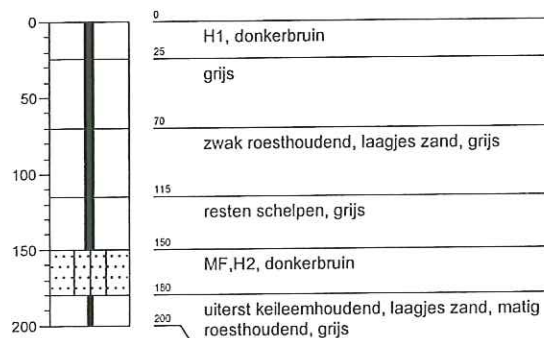
Boring 11

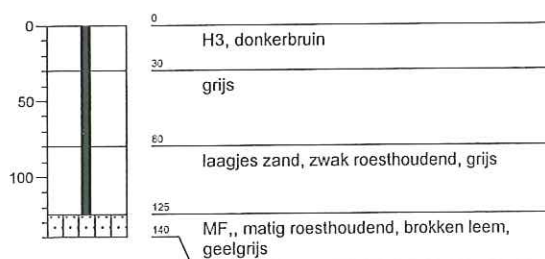
Boring 12

Boring 13

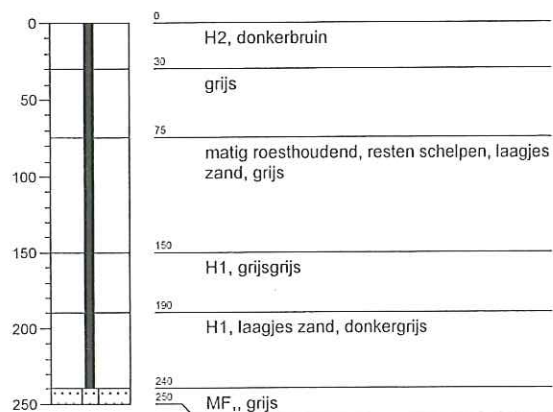
Boring 14

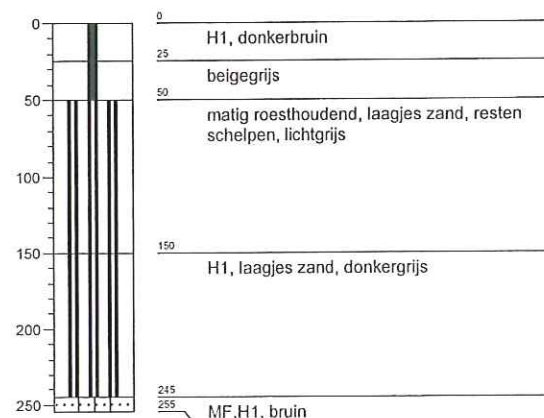
Boring 16

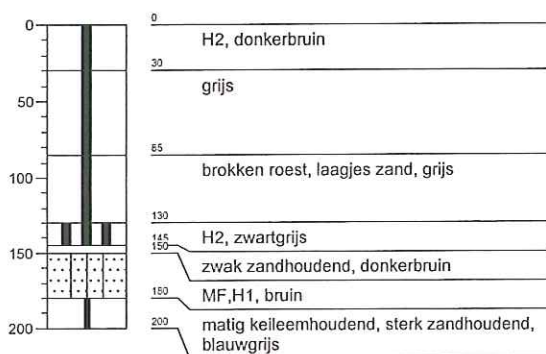
Boring 17

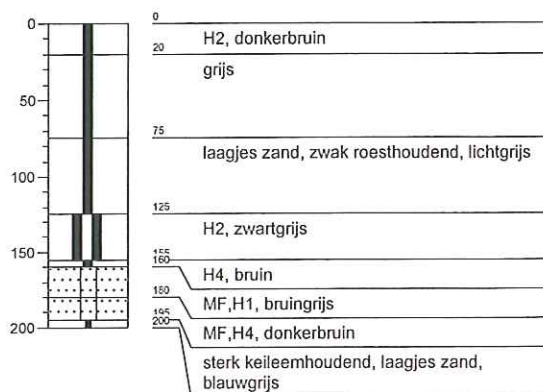
Boring 18

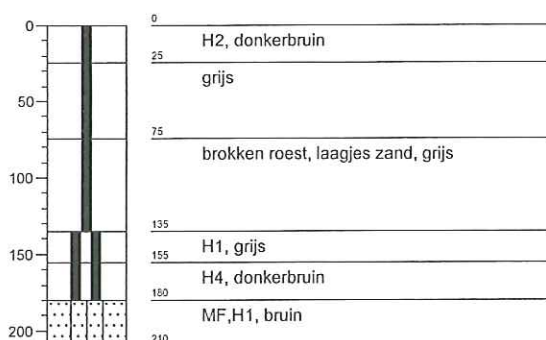
Boring 19

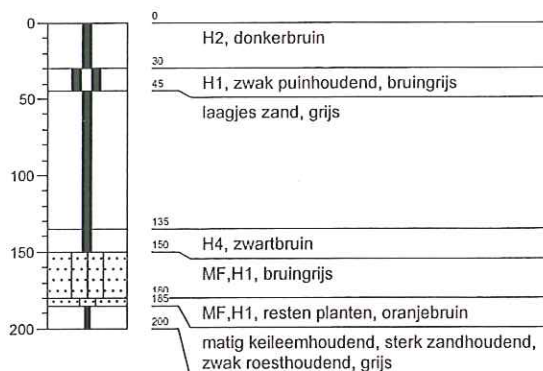
Boring 20

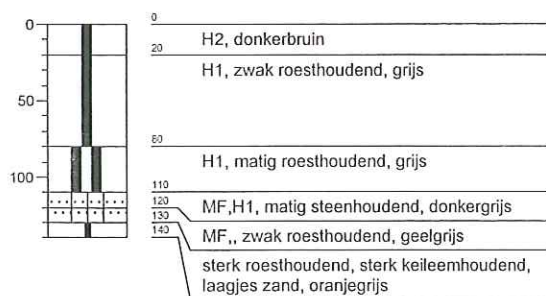
Boring 21

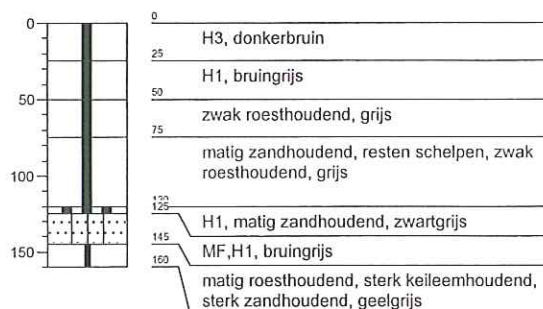
Boring 22

Boring 23

Boring 24

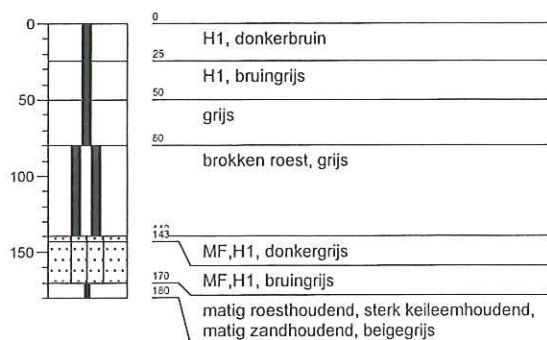
Boring 25

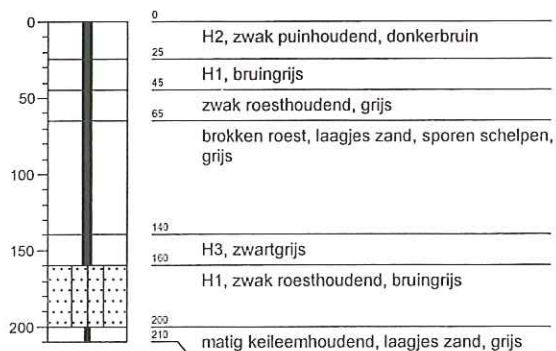
Boring 26

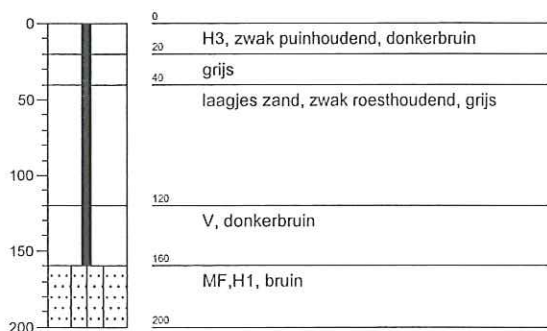
Boring 27

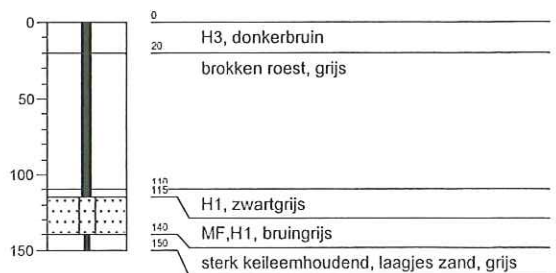
Boring 28

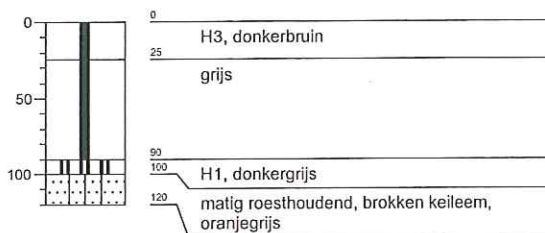
Boring 29

Boring 30

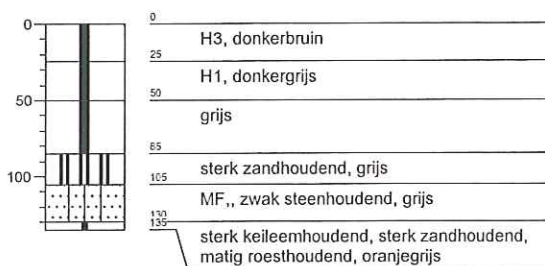
Boring 31

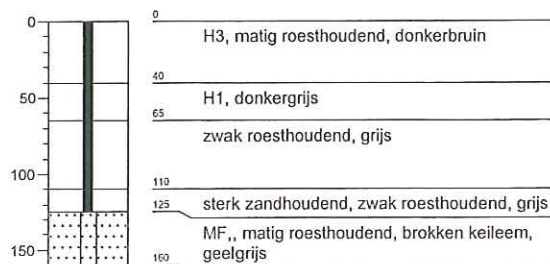
Boring 32

Boring 34

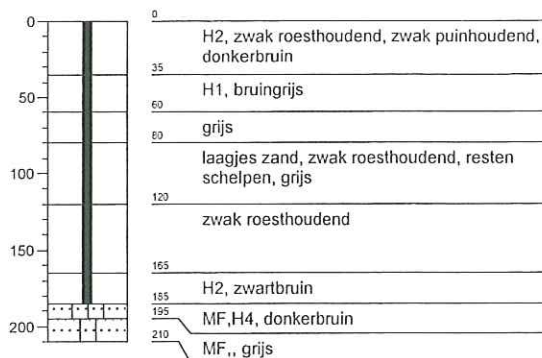
Boring 35

Boring 36

Boring 37

Legenda

Minerale sedimenten

Indeling naar lutumgehalte (delen < 2 µm)
(voor waterafzettingen)

	zeer kleiarm zand (0 - 3% lutum)
	matig kleiarm zand (3 - 5% lutum)
	kleig zand (5 - 8% lutum)
	zeer lichte zavel (8 - 12% lutum)
	matig lichte zavel (12 - 18% lutum)
	zware zavel (18 - 25% lutum)
	lichte klei (25 - 35% lutum)
	matig zware klei (35 - 50% lutum)
	zeer zware klei (meer dan 50% lutum)

Veen

	veen
	kleig veen
	zandig veen

Aanduidingen (gebruikt in combinatie met bovenstaande indeling)

Indeling van zand naar korrelgrootte

UF	uiterst fijn zand	(M50-cijfer 50-105 µm)
ZF	zeer fijn zand	(M50-cijfer 105-150 µm)
MF	matig fijn zand	(M50-cijfer 150-210 µm)
MG	matig grof zand	(M50-cijfer 210-420 µm)
ZG	zeer grof zand	(M50-cijfer 420-2000 µm)

Indeling naar leemgehalte (delen < 50 µm)
(voor windafzettingen)

	zeer leemarm zand (0 - 5% leem)
	matig leemarm zand (5 - 10% leem)
	zwak lemig zand (10 - 18% leem)
	sterk lemig zand (18 - 33% leem)
	zeer sterk lemig zand (33 - 50% leem)
	zandige leem (50 - 85% leem)
	siltige leem (meer dan 85% leem)

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

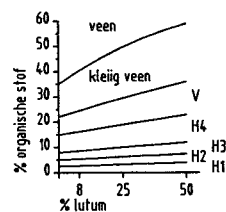
- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

Indeling naar gehalte organische stof

H1	humusarm
H2	matig humeus
H3	zeer humeus
H4	humusrijk
V	venig

Bijlage 5

Literatuur

Bijlage 5

Literatuur

Beek, J. van, 2003. *Archeologisch onderzoek Zuidhorn, een archeologisch bureauonderzoek*. Grontmij Assen projectnummer 101134.

www.grontmij.nl